

STAICKHEIMERPAD 17 KM

7 De Plantage

De Plantage, even ten westen van kasteel Huis Bergh in 's-Heerenberg, is een parkbos dat eind 18e eeuw werd aangelegd. De grote middenlaan, de Hofseleen, ziet uit op de toren van de Sint-Vituskerk in Hoch-Elten. Een van de dwarslanen is gericht op de Sint-Martinuskerk in Emmerik. In die periode was het gebruikelijk dat de Europese adel elkaar stekken van bijzondere bomen, struiken en planten cadeau gaf. Leden van het geslacht Van den Bergh plantten deze stekken in de Plantage. Daardoor treffen we hier nog steeds exotische Douglas-sparren, Libanese ceders, Japanse lariksen en veel rhododendrons aan. Aan het eind van de Hofseleen ligt een grote zwerfsteen, een donkergrijze kwartsiet, die hier is beland in de voorlaatste ijstijd.

8 Huis Bergh

Kasteel Huis Bergh te 's-Heerenberg is een van de grootste kastelen van Nederland en heeft een geschiedenis die teruggaat tot het begin van de 12e eeuw. Op een kunstmatige heuvel werd een donjon, een houten woontoren, gebouwd. Later, rond 1240, werd deze vervangen door een tufstenen toren. Resten van deze toren zijn nog te zien in een van de muren van de huidige hoofdburcht. Het kasteel heeft in de loop der eeuwen vele verbouwingen en uitbreidingen ondergaan. De belangrijkste nog bestaande delen dateren uit de 14e, 15e en 17e eeuw. In de beginfase van de Tachtigjarige Oorlog heeft Huis Bergh veel te lijden gehad. Rond 1600 werd begonnen met de herbouw, waarbij het kasteel zijn huidige aanzien kreeg.

In 1912 kocht dr. Jan Herman van Heek het kasteel en alle bijbehorende bossen en landerijen van de familie Von Hohenzollern-Sigmaringen, die sinds 1787 het kasteel bezaten.

In 1939 ging het kasteel grotendeels door brand verloren, maar de muren konden worden gered en in 1941 was de brandschade hersteld.

hier vouwen

Dit Klompenpad is tot stand gekomen onder coördinatie van Stichting Landschapsbeheer Gelderland in samenwerking met diverse particuliere eigenaren, vele vrijwilligers, de gemeente Montferland, Natuurmonumenten en andere partijen uit de streek. Klompenpaden zijn cultuurhistorische wandelroutes die particuliere terreinen, zoals landgoederen en boerenland, toegankelijk maken voor de wandelaar. Ze gaan zoveel mogelijk over historisch tracé en onverharde paden. Rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur bepalen de sfeer en vertellen bewoners en wandelaars over de geschiedenis van hun omgeving. Ook het landschap heeft voordeel van de ontwikkeling van Klompenpaden: vaak worden landschapselementen hersteld en aangelegd. Door aan te sluiten bij lokale initiatieven als landwinkels, horeca en kamperen bij de boer wordt de economie van de streek versterkt.

Meer informatie over Klompenpaden: www.klompenpaden.nl.
Hier vindt u ook actuele wijzigingen of aandachtspunten.

Meer informatie over Stichting Landschapsbeheer Gelderland:
www.landschapsbeheergelderland.nl

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Rondwandeling gemarkeerd in twee richtingen met rode klompjes.
- U kunt de route verkorten tot 9 of 11 km. Dit staat op de kaart aangegeven en is onderweg gemarkeerd.
- Het is mogelijk om sommige Klompenpaden te combineren. Eventuele overstap-punten zijn aangegeven op de kaart en ter plekke in het veld.
- De nummers op de kaart verwijzen naar bezienswaardigheden langs de route die beschreven worden in deze brochure.
- Routenavigatie en informatie over landschap en cultuurhistorie is ook beschikbaar via de Klompenpaden app.
- Het Klompenpad is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen vanwege de smalle en onverharde paden. Stevig en waterdicht schoeisel wordt aanbevolen.
- Honden zijn verboden op particuliere delen van het Klompenpad om verstoring van vee en wild te voorkomen. Dit is aangegeven op de openstellingsborden die u aan het begin van het particuliere terrein vindt.

productie & eindredactie Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG)

tekst

beeldmateriaal

Heemkundekring Bergh, Natuurmonumenten, Huis Bergh Gemeente Montferland, RCE/W.A. Korpershoek, R. Wielenga, Karl Pospischill, Erwin Sloot, Chris Megens, Heemkundekring Bergh, Berghapedia, Lindsay Nakken. Op de voorkant staat een schilderij van kunstenaar Karl Pospischill met de kerk van Stokkum.

opmaak

met speciale dank aan

Designimals, Laura Hondshorst de klompenpadenwerkgroep Stokkum (Henk Jan Bussink, Ellen Knaven, André Menting, Ank van Manen, Edwin Zweers, Jos Martens, Lindsay Nakken, Rob van den Dikkenberg, Ben Koster, Monique van Merrebach, Ronald Wielenga, Joke Wielenga) en de particuliere grondeigenaren.

© Stichting Landschapsbeheer Gelderland
2021, 1e druk. Alle rechten voorbehouden

Bij vragen of opmerkingen over dit pad kunt u contact opnemen met SLG via www.klompenpaden.nl.

NIET BESTEMD
VOOR VERKOOP

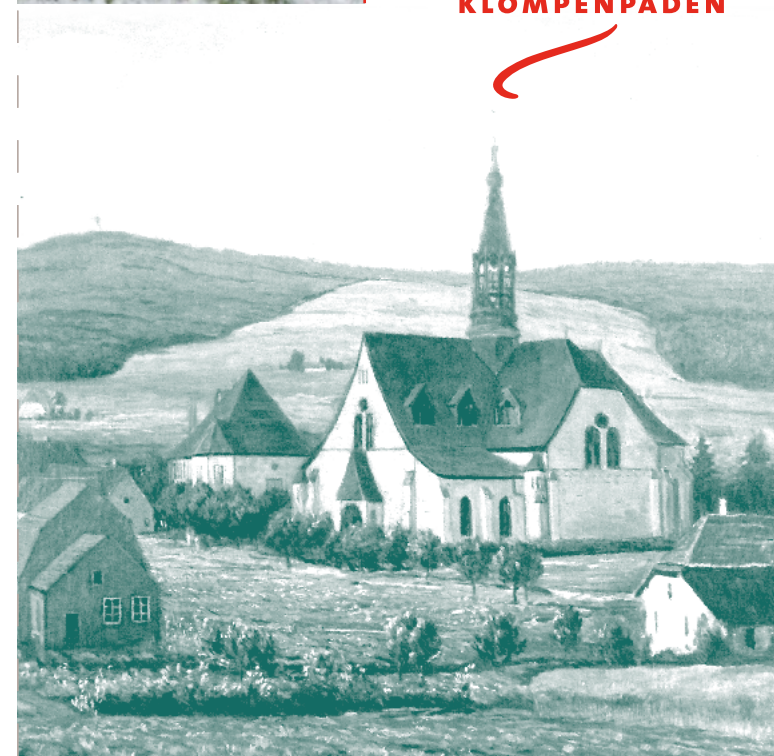
Dit Klompenpad is mede gefinancierd door de Provincie Gelderland, gemeente Montferland en de Nationale Postcode Loterij.

Wandelen door bos, over
glooiende akkers in het
heuvelachtige buiten-
gebied van Stokkum

STAICKHEIMERPAD 17 KM

STAICKHEIMERPAD 17 KM

1 't Broek, gemeenschappelijke gronden

't Broek is een voormalig overloopgebied van de Rijn. De naam 't Broek refereert aan laagliggend, drassig land en bestaat uit klei-grond, in tegenstelling tot het hoger gelegen gebied van de dorps-kom, dat meer uit zandgrond bestaat.

Tot 1888 was 't Broek het belangrijkste deel van de gemeenschap-pelijke gronden van het Stokkumse gilde, ook wel de Stokkumer gemeynde genaamd. De gildeleden mochten hun vee hier gratis laten weiden.

Het Stokkumse gilde duikt voor het eerst op in de archieven als zij in een brief aan de heer van Bergh verzoekt om een meiboom te mogen kappen vanwege de viering van het jaarlijkse meifeest, een traditie die in Stokkum nog steeds bestaat.

Vanaf 1888 werd de markenwet aangenomen, wat betekende dat overal in Nederland gemeenschappelijke gronden onder de bezitten-de leden werden verdeeld. In Stokkum gebeurde dit bij de zaal van café 't Klaphek, een naam die refereert aan de plek waar ooit één van de drie toegangshekken stond.

2 De zandbulten

De Stokkumse zandbulten aan de Eltenseweg zijn gevormd toen tijdens de voorlaatste ijstijd de heuvelrug van de Elterberg, de Hulzenberg en het Montferland werd opgestuwd door het opruk-kende landijs uit Scandinavië. Een smeltwaterbeek heeft in of onder de ijskap door gestroomd, waarbij zich zand heeft afgezet. Toen het ijs zich zo'n 200.000 jaar geleden uit deze streek terugtrok, bleef de

't Broek met de molen van Stokkum

hier vouwen

Prachtig uitzicht over de omgeving vanaf de uitkijktoren

zandafzetting als een heuvelrug achter. De zandbulten zijn al de-cennia een speelparadijs voor kinderen en een geliefde plek om te picknicken.

3 De Sprung

De meeste neerslag die op de Montferlandse stuwwal valt, vloeit ondergronds weg. Daarom zijn op plekken waar het water dicht aan de oppervlakte komt sprengen ('sprungen') aangelegd voor de watervoorziening. Een spreng is een nieuw gegraven waterloop of vergraven natuurlijke beek, die gevoed kan worden door een bron van opwellend water. Natuurmonumenten heeft diverse maatregelen genomen aan de beekloop om de ecologische waarde te herstellen en te voorkomen dat de bron in de toekomst droogvalt. Meer informatie op natuurmonumenten.nl/Bergherbos.

4 Uitkijktoren

De Hulzenberg is met een hoogte van 84 meter boven NAP een van de hoogste punten van het Bergherbos. Bovenop staat een uitkijk-toren. Het hout waarvan deze is gebouwd komt allemaal uit het Bergherbos zelf. Na de pittige klim naar boven kun je genieten van een prachtig uitzicht over de wijde omgeving. Je staat op een hoog-te van 21 meter en kijkt helemaal uit van Veluwezoom tot Elten en verder! Meer informatie op natuurmonumenten.nl/Bergherbos.

5 Hagelkruis

Hagelkruisen werden in vroegere eeuwen langs de weg geplaatst om boze geesten af te weren, onder andere opdat gewassen niet door hagel beschadigd zouden raken. Stokkum moet nog in 1624 een hagelkruis hebben gehad, waaronder de armen jaarlijks bijeen kwamen en de zogenaamde "hagelspende" ontvingen. Dit kruis moet ergens in het Stokkumse veld hebben gestaan en is om on-bekende redenen verdwenen. In 1994 werd er een nieuw hagel-kruis op de huidige plek opgericht en tijdens de kermis in okto-ber onthuld. Het hagelkruis in Stokkum is van het Liemerse type, waarbij een kruis van ijzer geplaatst op een hoge ijzeren of houten mast geplaatst is. Ze staan ook in de rest van de Liemers en het aangrenzende Duitse Rijnland.

6 Burgers Dierenpark

In 1884 kocht slager Johan Burgers een herenhuis op de hoek van de Peeskesweg en de Schaapskooiweg. Hij verzamelde en fokte fazanten, pauwen en andere siervogels en bouwde met zijn vogel-weide een internationale reputatie op. In 1913 werd dit door Johan uitgebreid tot Burgers' Dierenpark. Naast de vogels kwamen in het park herten, zwijnen, vossen en wolven; later ook beren en leeuwen. In 1923 keurde de toenmalige gemeente Bergh de uit-breidingsplannen niet goed en vertrok het dierenpark van 's-Hee-renberg naar Arnhem, waar achterkleinzoon Alex van Hooff nog steeds aan het roer staat van Burgers' Zoo.

Burgers' Zoo begon in 's-Heerenberg met een dierenpark

STAICKHEIMERPAD 17 KM

Startpunt → 't Klaphek, 's-Heerenbergseweg 2 in Stokkum.

Opstappunt → Het Montferland, Montferland 2 in Zeddam.

Openbaar vervoer → Bushalte Oude Doetinchemseweg in 's-Heerenberg.

Horeca → 't Klaphek, 's-Heerenbergseweg 2 in Stokkum.

Natuurboerderij De Wittenhorst, Voorthuizerweg 16 in Stokkum.

Het Montferland, Montferland 2 in Zeddam.

OnsLokaal, Kastanjelaan 20 in Stokkum.

Camping Brockhausen, Eltenseweg 20 in Stokkum.

Grand Café Heeren Dubbel, Hof van Bergh 8 in 's-Heerenberg.

Diverse horeca in 's-Heerenberg.

Voor actuele informatie zie www.klompennaden.nl.

Te gast op het erf

Klompennaden lopen regelmatig over het erf van een boer, langs een beekje of over een sloot. Vaak is dit privéterrein. Er wordt nauw samengewerkt met boeren en grondeigenaren die recreatief medegebruik toestaan.

Zonder hun toestemming waren er niet zoveel Klompennaden.

Honden verboden

Als wandelaar ben je te gast. Het betreden van privéterrein wordt aangegeven met een speciaal openstellingsbord. Ook geldt een hondenverbod. Loslopende honden kunnen onrust veroorzaken bij vee, wild of weidevogels. Daarnaast kunnen ze ziekten verspreiden. Daarom zijn honden verboden op Klompennaden. Wij danken u voor uw begrip.

HOE WERKT DEZE DOWNLOADBARE BROCHURE

Download deze brochure en druk het af in kleur (dubbelzijdig, gespiegeld langs korte zijde) voordat u gaat wandelen. U krijgt dan de brochure + de wandelkaart geprint. De brochure kunt u als een echte folder vouwen over de aangegeven grijze lijnen. Deze brochure bevat altijd de meest actuele informatie.

hier vouwen

KLOMPENNADEN

hier vouwen

Aan de voet van de Hulzenberg, in de akkers leven patrijzen

Ontstaansgeschiedenis Stokkum

Bij het afgraven van de stuwwallen voor de aanleg van de snelweg in de Tweede Wereldoorlog zijn urnen uit de Hallstatt-cultuur aangetroffen uit de periode rond 800 voor Christus. Hieruit blijkt dat de bossen in de omgeving van Stokkum 2800 jaar geleden al permanent bewoond werden.

De naam Stokkum is waarschijnlijk afkomstig van Staickheim, een benaming die refereert aan de aanwezigheid van hout ('staak') en huis ('heim'). De eerste vermelding in de archieven stamt uit 1240, hierin wordt Stokkum genoemd als Stokhem. Stokkum ligt aan de voet van de Hulzenberg, een deel van de stuwwal die in de voorlaatste ijstijd ontstond. Het cultuurlandschap op deze overgang tussen hoog en laag is al eeuwenlang een prima leefomgeving voor de diersoort op de voorkant: de patrijs.

Ontdek het heuvelachtige buitengebied van Stokkum, door het Bergherbos, over glooiende akkers en cultuurhistorisch erfgoed. Klompen aan, rugzak op en gaan!

Düffels Möll en Möllepaedje

Korenmolen Düffels Möll is in 1860 door molenaar Dorus Wintering uit Doesburg gebouwd op een natuurlijke hoogte in het landschap, zo'n 30 meter boven NAP. De ronde stenen molen, een zogenaamde grondzeiler, heeft een wiekenspan van 20 meter. De molen is van 1861 tot 1922 in gebruik geweest. In 1924 werd hij onttakeld en werd de buitenkant voorzien van een zwarte teerlaag. In 1985 werd een nieuwe steenlaag om de molen gemetseld en de kap geplaatst. Een jaar later werden de wieken aangebracht en was Düffels Möll weer helemaal hersteld. De molen is rijksmonument en wordt bestierd door enthousiaste vrijwillige molenaars.

De Molenbult en de Gildestraat zijn verbonden door het Möllepaedje, een van de oude kerkenpaden die Stokkum vroeger rijk was.

Werzaamheden aan de molen, 1986

